

Várkonyi Zsolt Kristóf

EMLÉKEK – KÉPEK, EMLÉKKÉPEK

Tisztelettel köszöntöm a büntetés-végrehajtási tisztképzés 50 éves évfordulóját ünneplő Büntetés-végrehajtási Tanszék vezetőit, oktatóit, hallgatóit. A büntetés-végrehajtás tisztai utánpótlásának biztosítása szervezetünk működésének és fejlődésének talán legmeghatározóbb feladata. A felsőfokú végzettséggel és speciális ismeretekkel rendelkező hallgatók közül az elmúlt évtizedekben sokan érték el olyan szakmai sikereket, melyek alapján különféle vezetői beosztásokat, parancsnoki kinevezéseket mondhatnak magukénak. A büntetés-végrehajtás mindig nagyra értékelte a szakmaképzésen belül is kiemelt jelentőségű Büntetés-végrehajtási Tanszék tevékenységét, melynek feltételeit a Rendőrtiszti Főiskola, illetve a Nemzeti Közzolgálati Egyetem biztosította, biztosítja. Meggyőződésem, hogy a megszerzett elméleti ismeretek gyakorlati értékke és eredménnyé váló alakításában meghatározó szerep jut a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága és a Büntetés-végrehajtási Tanszék hatékony együttműködésének, szakmai kontrolljának. Tanulmányomban emlékek, képek, emlékképek¹ felhasználásával szeretném megidézni a büntetés-végrehajtási szakmai tevékenységek közül az oktatás, a képzés, a szakmai és tudományos publikációk, továbbá a szakmatörténet speciális emlékeinek jelentőségét. A mozaikszerűen összeválogatott töredékek lehetőséget biztosítanak az elmúlt évtizedek szakmai eredményeinek és teljesítményének megismeréséhez, ami biztos alapot nyújt a jelenkor megértéséhez, jövőnk tervezéséhez.

Bízom benne, hogy a régi emlékek felelevenítése, megismerése nem csak a jelenkor, hanem az elkövetkezendő évtizedek olvasói számára is maradandó értéket nyújt.

A Büntetés-végrehajtási Tanszék oktatói és tudományos tevékenységéhez sok sikert kívánok!

„A törvény nevében, a törvény erejével, a tudományosság igényével”

1 A tanulmányban szereplő képek forrása: Bv. fotó.

A régmúlt és a jelenkor szakmatörténeti kiadványai

Börtönügyi Szemle

1. kép: A Börtönügyi Szemle 2022. 1. lapszámának borítója

„A Börtönügyi Szemle a büntetés-végrehajtási szervezet szakmai, tudományos folyóirata, mely – névváltoztatással – negyven éve kiemelkedő szerepet tölt be a magyar tudományos közéletet meghatározó kiadványok között. A lap 1982 októberében indult, „Módszertani füzetek” címmel.

Az 1990. évi első lapszámunk az, amely már Börtönügyi Szemle címmel jelent meg. A kiadvány ekkor szemléletmódjában és szakmai programjában is megújult, hiányt betöltő, informatív, tudományos és szakmai alapokon nyugvó tanulmányok, cikkek jelentek meg benne.

A Börtönügyi Szemle rovatainak sokszínűségét jelzi, hogy az elmúlt évtizedekben teret biztosított többek között a rendszertudomány, az állam- és jogtudomány, a társadalomtudományok, illetve a természettudományok területeit kutató szakembereknek, oktatóknak, hallgatóknak. Az elmúlt 40 évben közel 1 700 tudományos publikáció, elemzés, hazai és nemzetközi jó gyakorlatot bemutató közlemény jelent meg a folyóiratban, melyek mára teljes körűen elérhetőek a világhálón. A büntetés-végrehajtás tudományos és szakmai történetének írott dokumentumai a szervezet múltjának, kultúrájának meghatározó elemei, melyek tisztelete és ismerete főhajtás elődeink előtt.”²

2 Csató K. (2022) p. 5.

A Börtönügyi Szemle 2017. évtől kezdődő külső és belső megújulása egyben új kategóriát is teremtett. A tanulmányok konferencia kiadványként való megjelenése további hasznosítási lehetőséget biztosít az elhangzott előadásoknak, segítve a szakmai felkészülést, az oktatást, illetve a kutatók munkáját.

A Börtönügyi Szemle kiemelt céljai között szerepel, hogy lehetőséget teremtsen a büntetés-végrehajtásban dolgozók szakmai tevékenységének megismertetésére, a hazai és a nemzetközi legjobb gyakorlatok elsajátítására, új módszertanok bemutatására.

Az igazság védelmében

2. kép: „Az igazság védelmében” című kiadvány borítója

Dr. Tóth Tamás bv. altábornagy, országos parancsnok köszöntőjéből kiemelve néhány gondolatot:

„Kiadványunk célja, hogy a Büntetés-végrehajtás Szervezetének tevékenységét az államigazgatás és a közigazgatás, a társszervek vezetőinek, az egyházi és világi szervezetek és a tudományos élet véleményalkotóinak szemszögéből is megismertethessük. A büntetés-végrehajtás ezer éves múltja megszámlálhatatlan szállal köti össze feladatainkat, hivatásunkat. Kiadványunkban a jogszabályokban meghatározott és az önként vállalt és végrehajtott feladatainkat kívánjuk bemutatni, melyeket együttműködő partnereinkkel közösen végzünk a társadalom szolgálatában.”³

„Az ezer éves múltunk öröksége erőt ad és felelősséget is ró ránk. Közös nemzeti céljaink, így a sikeres kormányzás, a közbiztonság fenntartása, az országunk és nemzetünk

3 Tóth T. (2019) p. 6.

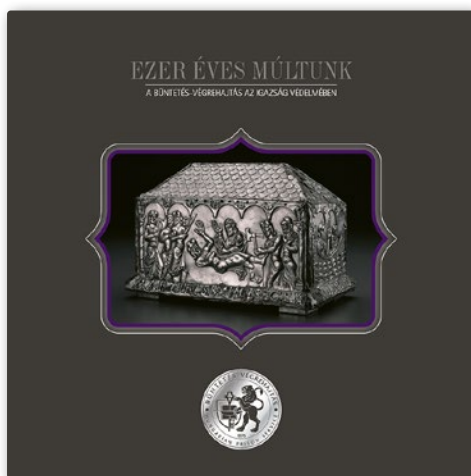
felemelkedéséért való törekvések mind arra köteleznek, hogy alapos körütekintéssel hozzuk meg hosszú időre szóló döntéseinket.”⁴

A tanulmánykötet szerzői megállapítják, hogy a „büntetés-végrehajtás jelenleg a magyar társadalom egyik legdinamikusabban fejlődő alrendszere. A nagy történelmi és szakmai hagyománnyal rendelkező Büntetés-végrehajtási Szervezet életében kiemelkedő fontossággal bír a biztonságos, eredményes, hatékony, gazdaságos és szabályszerű működés folyamatossága. Feladatait ezen elvárások szem előtt tartásával látja el. Mindez elválaszthatatlan a törvényesség azon követelményétől, melynek érvényesülését segíti elő sajátos módján és eszközeivel az ügyészség által gyakorolt kontroll és jogvédelem.”⁵

A rendvédelmi szervek közötti együttműködés, a közös múlt, a jelen és a jövő magasabb szintre való emelkedése a közös tárca alá tartozás példáján jól nyomon követhető. „A büntetés-végrehajtás egyik legfontosabb feladata a kiszabott büntetés foganatba vétele mellett az elítélt számára olyan értelmes magatartás és életvitel képének megteremtése, amely a büntetése kitöltését követően képessé teszi őt arra, hogy ismételten a társadalom hasznos tagjává válhasson. E küldetés példaértékű megvalósításával, a reintegráció és a fogvatartotti foglalkoztatás eredményeivel a büntetés-végrehajtás szervezete méltán szerzett társadalmi elismertséget.”⁶

Ezer éves múltunk

A büntetés-végrehajtási szervezet a Szent Adorján Millenniumi Emlékevek programjaihoz kapcsolódóan készítette el az „Ezer éves múltunk” című kiadványát.

3. kép: Az „Ezer éves múltunk” című kiadvány borítója

4 Tóth T. (2019) p. 7.

5 Polt P., Lajtár I. (2019) p. 23.

6 Balogh J. (2019) p. 43.

A büntető igazságszolgáltatás az államalapítás óta rendelkezik kutatható írásos dokumentumokkal, hiszen a törvények megjelenése óta létezik a büntetés-végrehajtás. Már Szent István is törvénybe foglalta, hogy aki előírását megszegi, az kerüljön elzárásra. Szent László királyunk ennél már konkrétabban fogalmaz, mert törvényeiben fellelhető a „tömlöc”, illetve „börtön” megfogalmazás (incarcerem). Írásbeli emlékek alapján már a XI. századtól beszélhetünk börtönbüntetésről.

Kiadványunk a büntetés-végrehajtás magyarországi írott, épített, tárgyi eszközeinek bemutatásával idézi fel a hazai büntetés-végrehajtás történetének kiemelkedő eseményeit. A Szent Adorjánhoz – a büntetés-végrehajtás védőszentjéhez – kapcsolódó kutatás néhány emlékét megjelenítve rámutatunk a büntetés-végrehajtás folytonosságának szükségességére és annak megújulási képességére, a társadalmi elvárások teljesülésére.

A büntetés-végrehajtási szervezet kiemelt figyelmet fordít az államalapító Szent István királyunk óta meghatározó szerepet betöltő törvénykezés, jogalkotás és jogalkalmazás szellemi és tárgyi emlékeinek megőrzésére, hagyományainak átörökítésére, a szervezeti identitás és kultúra megerősítésére.

A kiadványunkban felidézzük a múltat, bemutatjuk a jelent, tisztelegni kívánunk elődeink teljesítménye előtt és rámutatni jelenkori feladatainkra.

A büntetés-végrehajtás éves tevékenységét bemutató Évkönyvek

A büntetés-végrehajtás egyik kiemelkedő eseménye az egész évi tevékenységet, és annak eredményeit bemutató Évkönyv megjelenése, melyben számot adhatunk a törvényekben, jogszabályokban meghatározott és az önként vállalt feladataink végrehajtásában elért sikereinkről, munkatársaink helytállásáról. A büntetés-végrehajtási szervezet az elmúlt évtizedekben kiemelt figyelmet fordított a stratégiai célokban meghatározottak törvényesen, hatékonyan és szakszerűen való végrehajtására. Kiemelt feladataink közé tartozott a férőhelybővítés, szervezetünk állománymegtartó képességének növelése, a visszaesés csökkentése, továbbá a fogvatartottak foglalkoztatási lehetőségeinek fejlesztése és bővítése, melynek eredményeként biztosított volt a fogvatartotti foglalkoztatás teljességi körűsége.

A sikeres feladatellátás záloga az elkötelezett személyi állomány, melynek tagjait szakterületi szakterületi képzésekkel és továbbképzésekkel készítjük fel a mindennapok kihívásaira. Szervezetünk a törvényben meghatározott feladatát – az elítéltek társadalomba való beilleszkedésének támogatását – az oktatási és szakképzési tevékenységgel, illetve a piacképes szakmai ismeretek elsajátításának és gyakorlásának biztosításával hajtotta végre. Az elmúlt években is folytatódott az intézeteink, intézményeink és

gazdasági társaságaink működéséhez és tevékenységéhez kapcsolódó infrastrukturális hálózatok, energetikai rendszerek felújítása, és a fogvatartás, illetve a termelés biztonságát erősítő eszközök beszerzése, korszerűsítése. A büntetés-végrehajtási szervezet a belügyi és rendészeti kommunikáció alapelvei szerint összehangolt tájékoztatással és egységes üzenetekkel szólította meg a munkánk iránt érdeklődő szervezeteket. Büszkék vagyunk arra, hogy kollégáink szakmai ismereteikkel és felkészültségükkel hozzájárultak Magyarország közbiztonságához.

Megújuló tradíciók

Arculati elemek

4. kép: A bv. szervezet logója

A büntetés-végrehajtási szervezet megújulását, egyben a hagyományokhoz és az értékekhez való ragaszkodást szemlélteti a szervezet új arculata. A megújult, erőt sugárzó címerképben központi alak a felegyenesedett, kinyújtott mancsú oroszlán. Az erőt és a hatalmat demonstráló oroszlán fő tulajdonságai a bátorság, az erő és az önbizalom. Bal mancsával a társadalom védelmét szolgáló pajzsra, a jobbal pedig a törvénykönyvre támaszkodva az igazság és a törvényesség védelmét szimbolizálja. A kulcs az elzárásra utal, a szimbólumok együttesen pedig a büntetés-végrehajtásra.

Az új címeren megjelenő lúdtoll és a törvénykönyv együttesen utal a törvényekre, a jog intézményére és a büntetőjog tudományára, annak időtállóságára, a kulcs pedig a bezárásra és elzárásra, azaz büntetés végrehajtásának helyére és módjára. Az 1878-as évszám a büntetőjogon túl a jogtudomány és a büntetés-végrehajtás tudományos megközelítésének jelzésére is szolgál és megemlékezik az 1878. évi V. törvénnyel színre lépő törvénykönyvünkről. Új elem az arculati megjelenésben az angol nyelvű felirat, amely utal a nemzetközi feladatok esetében a szakmai, tudományos életben való részvételünkre, a büntetés-végrehajtás nemzetközi elvárásoknak való megfelelésére.

Szent Adorján zarándoklat

5. kép: Szent Adorján zarándoklat

A büntetés-végrehajtási szervezet személyi állománya a Szent Adorján Millenniumi Emlékevek programsorozatának keretében hagyományteremtő módon rendezi meg a Szent Adorján Zarándoklatot. A Zalaváron és a Zalaapátiban lebonyolításra kerülő rendezvények Szent Adorján – a büntetés-végrehajtás védőszentje – tiszteletének, a kapcsolódó hagyományok ápolásának kiemelt eseményei. Az évente megrendezésre kerülő programsorozat a szervezeti kultúrát, a társadalmi ismertséget és elismertséget erősítő kiemelt eseménye a büntetés-végrehajtási szervezetnek.

Szent Adorján szobra és Szent Adorján-márványtábla

6-7. kép: Szent Adorján szobra és Szent Adorján-márványtábla

A büntetés-végrehajtási szervezet a védőszentjének kívánt emléket állítani a Szent Adorján Millenniumi Emlékevek és programsorozat keretén belül, elhelyezve emléktábláját a Zalaapáti Szent Adorján és Szent Örangyalok tiszteletére emelt templomban, ahol megáldásra került Szent Adorján szobra, és felavatásra került az emléktábla.

Devictus vincit, Legyőzötve győztek

A büntetés-végrehajtási intézetek a nemzeti emlékezet kiemelt emlékhelyeivé váltak, melyeket a XX. századi hősök, hitvallók és vértanúk áldozatvállalása tett azokká. Nevüket, tetteiket megőrzi a történelem. A büntetés-végrehajtás ezer éves múltjához hozzátartozik az újkori történelem, a közelmúlt történelemformáló eseményeinek, személyeinek emlékezetben való megőrzése. Ezt a törekvést sok intézet saját felelősségének is érzi, így az ország több pontján alakult olyan emlékhely, emlékpont, amely méltó formája az emlékek megőrzésének.

Budapesti Börtönmúzeum, a Büntetés-végrehajtási Szervezet Szakmatörténeti Gyűjteménye és Dokumentumtára (Börtönmúzeum)

8. kép: A Budapesti Börtönmúzeum, a Büntetés-végrehajtási Szervezet Szakmatörténeti Gyűjteménye és Dokumentumtára logója

„Aki nem ismeri múltját, nem értheti a jelent, amely a jövőnek hordozója”. Tamási Áron intő gondolatai bármilyen távolinak is tűnnek, mégiscsak aktuálisak a büntetés-végrehajtási szervezet múltjának kutatásáért, feldolgozásáért, megőrzéséért és bemutatásáért felelősen gondolkodó és tevő szakemberek előtt.

A rendvédelmi szervek múltját bemutató múzeumok már önmagukban is komoly hagyományok letéteményesei évszázados történelmükkel.

A Budapesti Börtönmúzeum, a Büntetés-végrehajtási Szervezet Szakmatörténeti Gyűjteménye és Dokumentumtára hozzájárul a „kulturális örökség feltárásához, tudományos feldolgozásához, megóvásához, védelméhez, fenntartható használatához és közkinccsé tételéhez”⁷, ugyanis a „kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége”⁸.

A Budapesti Börtönmúzeum, a Büntetés-végrehajtási Szervezet Szakmatörténeti Gyűjteménye és Dokumentumtára társadalmi és szakmai szerepvállalásának növelése érdekében törekszik a büntetés-végrehajtási szervezet, illetve a büntetés-végrehajtási hivatás népszerűsítésére, széles körű megismertetésére, a büntetés-végrehajtási szakma iránt érdeklődőkkel való közvetlen kapcsolat fenntartására, ápolására és erősítésére.

A Budapesti Börtönmúzeum, a Büntetés-végrehajtási Szervezet Szakmatörténeti Gyűjteménye és Dokumentumtára a büntetés-végrehajtás magyarországi írott, épített és tárgyi eszközeinek bemutatásával idézi fel a hazai büntetés-végrehajtás ezer éves múltjának és történetének kiemelkedő eseményeit. Tevékenységével hozzájárul a büntetés-végrehajtás szervezeti kultúrájának erősítéséhez, tisztelni kíván elődeink teljesítménye előtt, rámutatva jelenkori feladatainkra, a büntetés-végrehajtás megújulási képességére, a társadalmi elvárásoknak megfelelően „Az igazság védelmében”.

Felhasznált irodalom

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény

Balogh János (2019): Közös múlt, jelen és jövő: gondolatok a rendőrség és a büntetés-végrehajtási szervezet együttműködéséről. In: Az igazság védelmében. BvOP

Csató Kornélia (2022): Köszöntjük a 40 éves Börtönügyi Szemlét. In: Börtönügyi Szemle. 2022/1.

Magyarország Alaptörvénye

Polt Péter – Lajtár István (2019): Ügyészi kontroll a büntetés-végrehajtás törvényessége felett. In: Az igazság védelmében. BvOP

Tóth Tamás (2019): Köszöntő. In: Az igazság védelmében. BvOP

7 A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény preambuluma alapján

8 Magyarország Alaptörvénye P) cikk

50 ÉVES
A BÜNTETÉS-
VÉGREHAJTÁSI
TANSZÉK
